

LATVIJAS VALSTS PREZIDENTS

**Valsts prezidenta Raimonda Vējoņa uzruna
Ebreju tautas genocīda upuru piemiņas dienas pasākumā Gogoļa ielā
Rīgā, 2019. gada 4. jūlijā**

Cienījamā Saeimas priekšsēdētājas kundze! Godājamai Ministra prezidenta kungs!

Ekselences, ministri, dāmas un kungi! Godātie piemiņas brīža dalībnieki!

Ir aizritējuši gandrīz 80 gadi kopš kara sākuma un holokausta šausmām Latvijas teritorijā. 80 gadi ir viena cilvēka mūža garums. Tas ir laika posms, kurā nomainās paaudzes. Liela daļa šo traģisko notikumu aculiecinieku jau aizgājuši mūžībā.

Latvijas tautai otrais Pasaules karš nesa grūti aptveramu traģēdiju, sāpes un ciešanas. Mēs esam kopā paveikuši daudz, lai dziedētu kara atstātās brūces gan cilvēkos, gan sabiedrībā. Daudzas jau ir aizdzijušas. Tomēr ir tādas, kuru pilnīgai sadzīšanai vēl būs nepieciešams laiks un mūsu savstarpējā sapratne, uzticēšanās un cieņa.

Holokausts ir viena no smagākajām 20. gadsimta atmiņu lappusēm. Tas gandrīz pilnībā iznīcināja Latvijā dziļi iesakņojušās sabiedrības daļu – ebreju kopienu. Okupētā Latvija zaudēja daļu savu pilsoņu. Bet - ne tikai. Holokaustā tika zaudētas nākotnes Latvijas pilsoņu paaudzes, kuru devums Latvijas sabiedrībai un valstij būtu bijis tik nepieciešams. Tādēļ šodien esam sanākuši kopā, lai skumjās godinātu holokaustā bojā gājušos Latvijas cilvēkus un, lai izteiktu savu dziļāko līdzjūtību Latvijas ebreju kopienai un visai ebreju tautai.

Atcerēsimies, ka tieši šajā vietā 1941.gada 4.jūlijā ar sinagogas nodedzināšanu aizsākās briesmīgie holokausta notikumi. Holokausts Latvijā nebūtu noticis, ja nacistiskā Vācija un PSRS nebūtu iznīcinājušas Latvijas suverenitāti. Par nožēlu, šajā nacistu okupācijas varas organizētajā genocīdā bija iesaistīta arī tā saucamā Arāja komanda. Pēc Latvijas vēsturnieku komisijas atzinuma tā noslepkavoja aptuveni 26 tūkstošus civiliedzīvotāju. Tie ir smagi un neattaisnojami noziegumi pret cilvēci un Latvijas nākotni, un to izmeklēšanā nav pieļaujama vienkāršota pieeja.

Godātie klātesošie,

Mēs būtu netaisni pret holokausta upuriem un kara šausmas pārdzīvojušajiem, ja mēs neatcerētos arī citu vēstures faktu. To, ka Latvijā bija arī tādi cilvēki, kuri šajā traģēdijā spēja godāt augstākās cilvēku vērtības, glābdami savus ebreju līdzpilsoņus. Viņu vārdi ir iemūžināti līdzās Žanim

Lipkēm pie sinagogas drupām izveidotajā monumentā. Pateicoties Mārgēra Vestermaņa darbam, mēs zinām, ka Latvijā ir fiksēti aptuveni 700 ebreju glābēji.

Cilvēka dzīves ceļš mēdz būt smags un sarežģīts. Īpaši, ja tas ejams kara un okupācijas laikā. Bieži vien karš cilvēkam gandrīz pilnībā atņem iespēju izdarīt savu izvēli. Tomēr Latvijas vēstures fakti liecina par to, ka daļība okupācijas režīmu noziegumos pret civiliedzīvotājiem, vai arī savu līdzpilsoņu glābšana, bija paša cilvēka morāla izšķiršanās.

Latvija ir konsekventi nosodījusi abu totalitāro režīmu un to atbalstītāju pastrādātos noziegumus pret cilvēci. Tas dod mums iespēju godīgi paskatīties uz savu vēsturi, redzot gan tās gaišās, gan tumšās lapaspuses. Tas palīdz Latvijas cilvēkiem dziedēt okupācijas režīmu cirstās brūces un veidot iekļaujošu Latvijas sabiedrību. Ja no tā izvairāmies, šis slogs turpinās šķelt un naidot mūsu cilvēkus un padarīt Latviju vieglāk ievainojumu laikmetā, kad arvien grūtāk ir izprast, kas ir patiesība un, kas ir meli.

Vēlos paust gandarījumu, ka mūsu sabiedrība ir spējusi kļūt vienota savā izpratnē par holokausta traģēdijas lomu Latvijas vēsturē. Tikai kopā varam veidot mūsu Latviju par humānu, drošu un labklājīgu valsti!

Lai viņiem mūžīgs miers!